

Museot luovat elinvoimaa

Museot ovat alueillaan elinvoimatekijä ja osa alueellista kulttuuri- ja elinkeinopolitiikkaa.

Museo on suomalaisille tärkeä kulttuuripalvelu. Akavan Erityisalojen barometrin mukaan 79 prosenttia suomalaisista pitää kirjasto-, museo- ja kulttuuripalveluja elinvoima- ja vetovoimatekijöinä, joihin toivoo kotikuntansa panostavan. Palvelut tarjoavat kuntalaisille mm. mahdollisuuksia oppimiseen ja kehitykseen. Kuntaliiton Kuntalaistutkimuksen suomalaiset ovat tyytyväisiä saamiinsa kulttuuripalveluihin, joiden käyttäjät antavat kulttuuripalvelujen arvosanaksi keskimäärin neljä viidestä ja palveluita käyttämättömätkin 3,45.

Museo on alueellisen elinvoiman näkökulmasta kannattava sijoitus. Vaasan yliopiston tutkimuksessa museot saivat alueilla aikaan lisäkysynnän, joka oli viisinkertainen museoiden saamaan julkiseen tukeen nähden. Lisäkysyntä kohdistuu pääosin museon ulkopuolelle ravintola- ja majoituspalveluihin, liikenteen palveluihin sekä kauppoihin. Aluetalouden näkökulmasta museo on siis hyvä investointi jo pelkästään rahallisessa mielessä. Yhteensä museomatkailijat käyttävät museopaikkakunnilla jopa 540 miljoonaa euroa vuodessa. Ulkomaalaisten kulutuksen osuus tästä on arviolta viidesosa.

Ruotsalaistutkimuksen mukaan museoilla on useita taloudellisia vaikutuksia:

1. Kävijätulot ja matkailutulot alueelle. Kävijöiden kulutus on suurin osoitus museon luomasta lisäkysynnästä.
2. Kestävät hankinnat. Museoilla on alueellisia alihankintaketjuja, jotka tukevat lähituotantoa ja kestävyttä.
3. Alueellinen uudistuminen. Tutkimusten mukaan myönteinen taloudellinen kehitys on tärkein syy tukea museoita ja kulttuuria. Museot jalkauttavat alueellisia kehitysstrategioita monin tavoin, kuten luomalla ja tukemalla ”place-makingia” ja alueellista identiteettiä.
4. Tuki paikalliselle yritystoiminnalle. Museot kytkeytyvät paikalliseen yritystoimintaan ja lisäävät kysyntää.

Kulttuurimatkailija valitsee kohteensa useimmiten sen perusteella, kuinka houkuttelevia museoita, kulttuuriperintökohteita ja taidetta on tarjolla. Museoviraston Kulttuuriperintöbarometrin mukaan peräti 80 prosenttia suomalaisista haluaa nähdä kulttuuriperintöä matkustaessaan.

Matkailijoiden lisäksi museot houkuttelevat asukkaita ja etenkin koulutettua väestöä sekä lapsiperheitä. Museot vahvistavat paikallista identiteettiä osana kunnan pitovoimaa. Valtaosa, 76 prosenttia suomalaisista sanoo, että kulttuuriperintö lisää asuinalueen viihtyisyyttä ja arvoa. Myös taidemuseoiden tuottamalla ja ylläpitämällä julkisella taiteella on vahva kannatus. 70 prosenttia suomalaisista haluaa kokea taidetta arkisissa ympäristöissään.

Museot kiinnostavat suomalaisia ennätyskäsien paljon. Vuonna 2023 rikottiin kaikkien aikojen kävijäennätys kotimaisissa ammatillisesti hoidetuissa museoissa: yli 8,7 miljoonaa käyntiä. Hyvä kehitys jatkui vuonna 2024, kun museoihin tehtiin yhteensä yli 8,4 miljoonaa käyntiä.

Museokortti on kotimaisten kulttuuri-innovaatioiden joukossa merkittävä menestystarina. Se on yhdeksän toimintavuotensa aikana tuottanut museoille jo lähes sadan miljoonan euron tuotot. Museokortin piiriin kuuluu yli 360 museota ja kulttuurikohdetta ympäri maata. Museokortin vaikutukset museoalalle ovat yksiselitteisen positiiviset: se on lisännyt huomattavasti suomalaisten museokäyntejä ja museoiden yhteenlasketut pääsylipputulot ovat yli kaksinkertaistuneet Museokortti-aikana.

Lähteet:

Kansalaisten käsitykset kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluista sekä julkisesta hallinnosta. Akavan Erityisalat 2025. <https://malry.fi/wp-content/uploads/2025/02/Akavan-Erityisalojen-vaalitutkimus-2025.pdf>

Kuntaliiton Kuntalaistutkimus 2024: Kuntalaiset ja kulttuuripalvelut.

https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/2025_Kuntalaiset%20ja%20kuntalaispalvelut%202024_helmikuu_mps%20%281%29.pdf

Museoiden taloudellinen vaikuttavuus. Piekkola, Hannu; Suojanen, Otto; Vainio, Arttu . Vaasan yliopisto 2013. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-503-9>

Valtakunnallinen kävijätutkimus 2021. <https://museoliitto.fi/artikkelit/valtakunnallinen-kavijatutkimus-2021/>

Museoviraston Museotilasto: <https://www.museotilasto.fi>

Kulttuuriperintöbarometri, <https://www.museovirasto.fi/fi/palvelut-ja-ohjeet/julkaisut/kulttuuriperintobarometri>

Julkisen taiteen kysely 2022, Taiteen edistämiskeskus. <https://www.taike.fi/fi/file-download/download/public/1451>

Museums – A Catalyst for Sustainable Economic Development in Sweden. Gustafsson, Christer & Ilja, Akram. International Journal of Innovative Development & Policy Studies 5(2):1-14, April-June, 2017. ISSN: 2354-2926

Museokortin tilastot, <https://museot.fi/tietoa-museokortista>